

Návrat ztracených unikátních záběrů australských domorodců: Expedice Rembaranka 1969 se vrací v hodinovém snímku

Brno, 5. 11. 2019

„Za lidmi doby kamenné“ byl úspěšný dokument z expedice Moravského zemského muzea mezi australskými domorodci v roce 1969. Na mnoho let ale vzácné záběry zmizely. Nyní vznikl z původních archivních materiálů nový dokument, který bude mít předpremiéru v úterý 5. listopadu 2019 v 18:00 v brněnském kině Art. Po projekci filmu bude následovat moderovaná diskuze s tvůrci filmu Milanem Švihálkem a Richardem Konkolskim.

Letos na podzim to bude přesně 50 let, co se vrátila z Austrálie do Československa osmičlenná vědecká expedice Moravského zemského muzea (MZM), vedená jeho ředitelem, antropologem Janem Jelínkem (1926-2004). Uskutečnila se pod patronací organizace UNESCO a s finančním příspěvím *Fordovy nadace*. Při devítiměsíčním pobytu od dubna do prosince 1969 v Severním teritoriu v rezervaci Arnhemské země kontaktovali skupinu dosud "necivilizovaných" domorodců kmene Rembaranka a vedle získání unikátních uměleckých děl a dalších stovek předmětů badatelé díky přítomnosti tehdy jednatřicetiletého kameramana Jiřího Vrožiny natočili jedinečný dokument, zachycující průběh celé expedice i samotné domorodce.

Z tohoto materiálu vznikl o životě domorodého kmene pětidílný barevný dokumentární seriál ***Za lidmi doby kamenné***, vysílaný po návratu expedice v Československé televizi v roce 1972. Ač byl divácky úspěšný, po Vrožinově emigraci do Austrálie v červenci 1981 skončil „v trezoru“, byl rozstříhán a následně zničen v ostravském archivu na břehu řeky Odry při povodni v roce 1997. Vrožina zemřel v květnu 1993, soudilo se, že seriál ***Za lidmi doby kamenné*** již neexistuje.

V létě roku 2017 bylo v Sydney náhodou objeveno několik neoznačených krabic s 16mm filmy. Stalo se tak díky iniciativě někdejšího Vrožinova spolupracovníka – publicisty, scenáristy a dramaturga ČsT Ostrava Milana Švihálka a Vrožinova syna Jiřího, který v Sydney působí jako kameraman. Ukázalo se, že v krabicích jsou uloženy neuspořádané sekvence záběrů, z nichž některé byly před padesáti lety použity ve Vrožinově cyklu. Délka archivních filmových sekvencí činila asi 120 minut. Zachoval se jen obrazový záznam bez zvuku. Nálezu se ujali pracovníci Vládního úřadu pro výzkum domorodé kultury v Canbeře, kteří pochopili, že jde o cenný obrazový materiál jak z vědeckého, tak dokumentačního hlediska. Technici této instituce filmy profesionálně digitalizovali a Vrožinův syn přivezl v srpnu 2017 elektronické kopie z Austrálie do Ostravy. Po té, co ostravského televizního studio o materiály neprojevílo zájem, obrátil se Milan Švihálek na Petra Kostrhuna z Moravského zemského muzea. A tak se díky pochopení MZM zrodil nápad zpracovat nalezené filmy do repliky někdejšího Vrožinova úspěšného cyklu.

Rekonstrukčních prací se ujal scenárista Milan Švihálek, dále režisér a střihač Televize NOE Ivan Červenka a mořeplavec Richard Konkolski, který v americkém Newportu před lety založil profesionální videofirmu Seven Oceans Video, a nyní ji provozuje v České republice. Tak vznikl pětidílný barevný dokumentární cyklus Expedice Rembaranka 1969, kde jsou původní záběry doplněny o krátké besedy s pamětníky a potomky členů někdejší expedice.

Jeho závěrečný díl o stopáži 58 minut spatří 5. listopadu návštěvníci kina Art, celý cyklus pak v adventním čase diváci Televize Noe.

Tiskový a PR servis MZM: RNDr. Barbora Javorová, bjavorova@mzm.cz, tel. 602 812 682, 533 435 273

Mgr. Petr Kostrhun, Ph.D., vedoucí Centra kulturní antropologie MZM, pkostrhun@mzm.cz, tel. 737 542 550